

**A Nemzeti Adó- és Vámhivatal által kiadott
3002/2013. útmutató**

**a pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózók közötti 1,5 millió forintot meghaladó
készpénzfizetés korlátozásáról**

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 2013. január elsejétől hatályos 38. § (3a) - (3b) bekezdései, valamint 172. § (20f) bekezdésében szereplő, a pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózók készpénzben teljesíthető kifizetéseit korlátozó rendelkezéseket az állami adóhatóság a következők szerint alkalmazza:

1. Általános rendelkezések

1.1 Az Art. 38. § (3a) bekezdése szerint, amennyiben **egy pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózó adóköteles tevékenysége keretében egy másik, szintén pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózónak készpénzes kifizetést teljesít, úgy annak összege nem haladhatja meg a 1,5 millió forintot.** Az értékhatárba – a szerződésben meghatározott szolgáltatás vagy termékértékesítés általános forgalmi adóval növelt **ellenértéke** alapján – **az egy naptári hónapban, egymás között teljesített** kifizetéseket kell beszámítani. A beszámításnál csak az **ugyanazon szerződésből eredő készpénzszolgáltatásokat** kell figyelembe venni, függetlenül attól, hogy az a felek között létrejött, vagy pedig egy másik jogalannyal megkötött szerződésen alapul.

1.2. Az Art. 38. § (3b) bekezdése értelmében az **ugyanazon felek között megkötött több szerződésből fakadóan ugyanazon pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózó részére teljesített kifizetéseket egy szerződés alapján teljesített készpénzszolgáltatásnak kell tekinteni,** ha kétséget kizáróan megállapítható, hogy a felek közötti jogügylet több szerződésben való meghatározásának célja a rendeltetésszerű joggyakorlás elvének megkerülése.

1.3. A törvényben foglalt előírások megsértése esetén 2013. január 1-jétől – az Art. 172. § (20f) bekezdésének rendelkezése alapján – **a kifizetés teljesítője** valamint, ha a szabálytalan kifizetést elfogadja, akkor **a kifizetés jogosultja is,** a készpénzszolgáltatásnak az **1,5 millió forintot meghaladó része után** 20% mértékű mulasztási bírságot fizet.

2. Pénzforgalmi számla nyitására kötelezett adózó

2.1. A pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózók körét az Art. 38. § (2) bekezdése határozza meg. E szerint legalább egy belföldi pénzforgalmi számlával kell rendelkeznie a **belföldi**

- **jogi személynek,**
- **jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságnak,**
- **általános forgalmi adó fizetésére kötelezett magánszemélynek, ideértve az egyéni vállalkozót is.**

2.2. A pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózó a készpénzben teljesíthető fizetések céljára szolgáló pénzeszközök kivételével, köteles pénzeszközeit pénzforgalmi számlán tartani, pénzforgalmát pénzforgalmi számlán lebonyolítani.

3. A mulasztási bírság alkalmazása

3.1. A pénzforgalmi számláról történő fizetésre ugyan a kifizetést teljesítő személy kötelezett, azaz a vevő (a terméket megvásárló, a szolgáltatást igénybevevő pénzforgalmi számla nyitására kötelezett adózó), a szankciót azonban, amennyiben a szabálytalan kifizetést elfogadja, a kifizetés jogosultjára (eladó, szolgáltatást nyújtó pénzforgalmi számla nyitására kötelezett adózó) is alkalmazni kell.

3.2. A készpénzben való kifizetések korlátozása, és így a korlátozás figyelmen kívül hagyásához kapcsolódó mulasztási bírság csak a pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózókra vonatkozik, és kizárólag a vállalkozási tevékenységhez (adóköteles tevékenységhez) kapcsolódó vagy azt szolgáló ügyletekre. Így például egy általános forgalmi adó fizetésére kötelezett egyéni vállalkozó által – hiába pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett és rendelkezik is pénzforgalmi számlával – a családja számára vagy saját magának (mint magánszemélynek) beszerzett termék tekintetében nem áll fenn a pénzforgalmi számláról történő fizetési kötelezettsége, hanem ezen ellenértéket készpénzfizetéssel is jogszerűen teljesítheti.

4. Készpénzszolgáltatás – készpénzfizetés

4.1. A fizetési műveletek a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (a továbbiakban: Pft.) 63. § (1) bekezdése, valamint a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 2. sz. melléklet I. 9. pontja alapján alapvetően négy nagy csoportba sorolhatók:

- a *fizetési számlák közötti fizetés*, amelynek lényege, hogy a művelet két számlát feltételez,
- a *fizetési számlához kötődő készpénzfizetés*, amely egy fizetési számla létét feltételezi (fizetési számlára történő készpénzbefizetés, vagy fizetési számláról történő készpénzkifizetés),
- a *fizetési számla nélküli*, ámde pénzforgalmi szolgáltatásnak minősülő olyan fizetés, amely nélkülözi a fizetési számlát pl. készpénzátutalás (postai „rőzsaszín csekk”),
- és a *készpénzfizetés*.

4.2. A Hpt. 2. számú mellékletének I.9.1. a) pontja kimondja, hogy nem minősül pénzforgalmi szolgáltatásnak **„a fizető fél és a kedvezményezett közötti közvetlen, közvetítői közreműködés nélküli bankjeggyel és érmével (a továbbiakban együtt: készpénz) történő fizetési művelet”**. A Hpt. ilyen irányú meghatározása egyrészt pontos fogalmi meghatározást ad arra vonatkozóan, hogy mi minősül készpénzfizetésnek, másrészt a készpénzfizetést, mint fizetési módot egyértelműen elhatárolja a Pft. hatálya alá tartozó, pénzforgalmi szolgáltatásnak minősülő egyéb készpénzes fizetési módoktól.

Fentiek alapján tehát – az Art. alkalmazásában – csak **a bankjeggyel és érmével történő fizetés minősül készpénzfizetésnek.**

4.3. Nem minősül készpénzfizetésnek, ha a fizetés következményeként legalább az egyik félnél megvalósul a bankszámla jóváírás vagy –terhelés. Ennek megfelelően, mivel a készpénzfizetéshez az egyik fél részéről pénzügyintézetű kiegyenlítés kapcsolódik, nem minősül készpénzfizetésnek például, ha az ügyfél bankszámlájára szóló készpénzátutalási megbízással

(csekkel) kerül feladásra készpénz, vagy ha az ügyfél bankszámlájára, az ügyfél bankszámláját vezető banknál történik a tartozás kiegyenlítése készpénz befizetésével vagy, ha a banknak adott rendelkezés alapján az adózó bankszámlájáról az ügyfél részére történik készpénzkifizetés a tartozás kiegyenlítésére.

Amennyiben a kifizetést teljesítő adózó az ellenérték egy részét készpénzfizetéssel, a fennmaradó részt pedig átutalással teljesíti, akkor az átutalás útján teljesített összeg a szankcionálás során figyelmen kívül hagyandó.

5. Ellenérték

5.1. Az Art. 38. § (3a)-(3b) bekezdései külön nem határozzák meg, hogy mely esetekben kerül sor termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás ellenértékének megfizetésére, így az ellenértéknek az általános polgári jogi fogalmát kell alkalmazni. A tekintetben, hogy egy adott esetben ténylegesen ellenérték fizetésre kerül-e sor, az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.), és az annak alkalmazása tárgyában kiadott tájékoztatások is eligazítást adhatnak.

5.2. Amennyiben a termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás általános forgalmi adóval terhelt, úgy a törvény rendelkezése alapján **az ellenérték az általános forgalmi adóval együtt számítandó**. Az ellenérték meghatározása szempontjából – a számlán szereplő ellenértékkel szemben – elsődlegesen a felek által szerződésben kikötött ellenérték az irányadó.

5.3. A foglalo az ellenértékbe beleszámít. Ha a foglalo megfizetése mellett egyéb, az ellenértékbe beszámító összeg fizetésére is sor kerül, akkor az adott hónapban a kifizetéseket össze kell számítani, lévén, hogy egy szerződéses ügylethez tartoznak.

5.4. Amennyiben a felek egy adott szerződéses ügylet ellenértékének a kifizetésére részletfizetésben állapodtak meg, akkor az értékhatár megállapításánál ezen szerződéses ügylethez tartozó kifizetéseket össze kell számítani. Nem kell beszámítani azonban a korlátos kifizetésbe azokat a részleteket, amelyek kifizetésére az adott naptári hónapon túl kerül sor.

5.5. Az egy szerződés alapján egy hónapban teljesített kifizetések tekintetében az összeszámitási kötelezettség független attól, hogy a fizetés a termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás teljesítését megelőzően, azzal egyidejűleg, vagy azt követően történik-e, illetve független attól is, hogy az ellenérték több részletben történő megfizetésére a felek megállapodása, vagy a termék vevőjének, a szolgáltatás igénybevevőjének egyoldalú döntése alapján kerül-e sor.

5.6. Ha az ellenérték kiegyenlítése devizában történik, az összeghatár megítélése tekintetében a Magyar Nemzeti Bank által megadott, a kifizetés napján érvényes árfolyamot kell irányadónak tekinteni.

5.7. A nyújtott kölcsön nem felel meg a törvényi feltételeknek, mivel az nem minősül ellenértéknek. Azonban a kölcsönszerződés alapján a kölcsönvevő által fizetendő kamatra már alkalmazni kell a jelzett törvényhelyet.

5.8. Nem minősülnek ellenértéknek azon összegek sem, amelyeket a fél a nem szerződészerű teljesítés ellentételezéseként szerez meg (így például a kötbér vagy a késedelmi kamat, kártérítés).

6. Szerződés fogalma

6.1. A szabály alkalmazása szempontjából az Art. nem definiálja külön a szerződés fogalmát, ezért minden egyes, a szabályozás hatálya alá eső gazdasági eseménynél a polgári jog szabályaiból kell kiindulni. A polgári jog általános szabályai szerint a szerződés alapján a felek között teljesítés, azaz polgári jogi értelemben vett szolgáltatás és ellenszolgáltatás történik. A szerződés megkötésére pedig sor kerülhet írásban, szóban vagy ráutaló magatartással. A szerződés megkötésének előbbieken ismertetett módjától függetlenül, amennyiben az ellenszolgáltatás pénzben kifejezett értékkel bír, úgy a kifizetés megítélése egyszerű, mert a szankció szempontjából mindig a konkrét szerződésben kikötött ellenértéket kell az összeghatárnál vizsgálni.

Az, hogy több, pénzben kifejezhető ellenértékkel rendelkező szolgáltatás nyújtása mennyiben tekinthető egy szerződésnek, az eset összes körülménye alapján állapítható meg. Ha a különböző jogügyleteket egymásra tekintettel valósítják meg, amennyiben azok gazdasági céljukat tekintve, vagy a szerződéskötés körülményeit figyelembe véve szerződéses egységet mutatnak, úgy a készpénzfizetési korlátozás szempontjából egy szerződésként kell figyelembe venni. (Ha pl. az autószerelő több különböző alkatrészhez kötődően végez a gépjárművön egyidejűleg szerelési munkát, az az általános jogfelfogás szerint egy szerződésnek minősül, holott akár alkatrészenként külön-külön is értelmezhető szolgáltatásról van szó. Ugyanígy, bár 1 mázsa alma kg-onként is megvásárolható lenne, mégis ha valaki egységes elhatározással ugyanazon alkalommal, ugyanazon eladótól összesen egy mázsa almát szerez be, az az általános megítélés szerint egy szerződést kötött.)

Ha a felek szerződéses akarata értelmében, egy megállapodás kötése útján kerül sor előre meghatározott mennyiségű áru – akár rendszeres, több részletben történő - leszállítására, előre meghatározott összegű ellenértéken, akkor a tényleges szállítások számától függetlenül a készpénzfizetés korlátozására vonatkozó szabályok számítása szempontjából ez szintén egy jogügyletet jelent.

A visszáru következtében teljesített készpénzfizetés, illetve egyes vevőknek a megrendelt árumennyiség függvényében adott utólagos visszatérítés viszont a készpénzfizetés korlátozása, így a szankció alkalmazása szempontjából önálló pénzügyi tranzakciónak minősül, mivel ez esetben az eladó teljesít kifizetést a vevőnek (a visszáru értékének megtérítését), tehát más a kifizetést teljesítő adózó.

6.2. A Ptk. által megengedett szerződési szabadságból következően a szerződéses gyakorlatban kialakult **keretszerződés** nem egy önálló szerződéstípus, hanem egy olyan szerződési forma, amely hosszabb időszak vonatkozásában rögzíti a felek jogait és kötelezettségeit, valamint a teljesítésre vonatkozó alapvető követelményeket. Jellemzője, hogy a jövőre vonatkozóan biztosít a vevő részére lehetőséget bizonyos szolgáltatások igénybevételére, termékek megvásárlására a keretszerződés keretei között, akár többszöri szállítás mellett is. A vásárlás jellemzően a vevő általi egyoldalú megrendeléssel vagy ún. „lehívással illetve felhasználással” történik, többször – az írásbeliséget nélkülözve – szóban vagy ráutaló magatartás formájában. Ebben az esetben a keretszerződésen belül önálló, egyedi szerződések keletkeznek, így minden egyes szerződést külön, önállóan kell az Art. 172. § (20f) bekezdése szerint megítélni.

6.3. A **folyamatos teljesítésű ügyletek** során azonos felek között, rendszeres és ismétlődő jelleggel, jellemzően azonos tartalommal történik szolgáltatás és ellenszolgáltatás. Ezeknél az ügyleteknél kiemelt elem a szolgáltatásnyújtó, termékértékesítő állandó rendelkezésre állása és teljesítése. Folyamatos teljesítésű ügyletek elsődlegesen szolgáltatásnyújtáshoz kapcsolódnak. A folyamatos teljesítésű ügyleteknél fontos, hogy jóval konkrétan rendelkezik a szerződés tárgyáról (ár vagy árképzés, mennyiségi, minőségi követelmények, rendszeres az elszámolás stb.). Az ilyen típusú folyamatos szolgáltatások például megbízási szerződésekhez (ügyvédi, könyvviteli, tanácsadási szolgáltatásra vonatkozó állandó megbízásokhoz) kapcsolódnak vagy tipikus esetek a közüzemi szolgáltatások illetve a vagyoni védelmi szolgáltatások. Mivel ezekben az esetekben minden egyes teljesítés a felek által már korábban megkötött ugyanazon szerződésen alapul, ezért az egy naptári hónapban, egymás között teljesített kifizetéseket egybe kell számítani.

6.4. A keretszerződések és a folyamatos teljesítésű ügyletek elhatárolásánál mindig az adott ügylet körülményeit teljességükben kell vizsgálni. Például, ha az irodaépület üzemeltetője takarítási szolgáltatást rendel, és az napi vagy heti háromszori rendszerességgel, meghatározott időpontokban ismétlődően történik rendszeres rögzített elszámolással, ez az ügylet folyamatos teljesítésűnek minősül. Amennyiben az irodaépület vonatkozásában alkalmi jelleggel felmerül valamilyen speciális takarítási, épülettisztítási igény, és ezért van egy keretszerződés egy céggel előre rögzített keretfeltételekkel, amely alapján az irodaépület tulajdonosa megrendeli egyedi igénytől és alkalomtól függően (például szennyezettség, ünnepség stb.) a cég szolgáltatását, ez az ügylet a keretszerződés keretei között marad, így a teljesítéseket és kifizetéseket külön-külön kell vizsgálni.

6.5. Amennyiben több különálló szerződés ellenértékének a kifizetése történik egy naptári hónapon belül, és a kifizetendő összeg az 1,5 millió forintot meghaladja, az adózó nem szankcionálható, ha a kifizetések összege egyetlen esetben sem lépi túl a törvényi értékhatárt.

6.6. Abban az esetben viszont, **ha kétséget kizáróan megállapítható**, hogy a felek közötti jogügylet **nem rendeltetésszerű joggyakorlás** miatt került több szerződésben meghatározásra, akkor az **ugyanazon felek között létrejött szerződések alapján ugyanazon adózó részére teljesített kifizetéseket össze kell számítani.**

7. Rendeltetésszerű joggyakorlás a kifizetés korlátozása vonatkozásában

Az Alapelvek között, az Art. 1. § (2) bekezdésében rögzített rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye azt jelenti, hogy az egyes törvényi rendelkezések adta lehetőségekkel az adójogviszonyok alanyai csak azok céljának, funkciójának megfelelően élhetnek (joggal való visszaélés tilalma). Ezen túlmenően, az Art. 2. § (1) bekezdésében már kifejezetten is rendelkezik arról, hogy az adójogviszonyokban a jogokat rendeltetésszerűen kell gyakorolni. Rendeltetésellenes joggyakorlásnak azt az esetet minősíti a törvény, amikor a szerződés vagy más jogügylet létrehozásának célja nem a piacon elérhető gazdasági előny, hanem kizárólag vagy döntően a kölcsönösen vagy egyoldalúan megvalósítható, az adójogszabályok megkerüléséből eredő előny elérése.

A kifizetések korlátozása vonatkozásában – megismételve a korábbi pontokban foglaltakat – a rendeltetésszerű joggyakorlás szabályának megsértése tehát akkor valósul meg, ha a felek a kifizetési korlát megkerülése érdekében, célzatosan határozzák meg egy szerződés helyett több szerződésben a közöttük létrejött, a polgári jog szerint egy jogügyletnek minősülő jogügyletet.

8. A készpénzforgalomra vonatkozó bejelentési kötelezettség teljesítése

8.1. A készpénzfizetés napjától számított 15 napon belül az állami adóhatósághoz a vevőnek, a szolgáltatás igénybe vevőjének – a vállalkozási tevékenységet nem folytató magánszemélyek kivételével – továbbra is be kell jelentenie

- a) a **kapcsolt vállalkozások** között létrejött, **egymillió forintot meghaladó** értékben teljesített készpénzszolgáltatást,
- b) **egyéb esetben a kétmillió forintot meghaladó** értékben teljesített készpénzszolgáltatást.

A bejelentési kötelezettséget az adóhatóság által rendszeresített „40” jelű, „Bejelentés a készpénzfizetésről” elnevezésű nyomtatványon kell teljesíteni.

8.2. A két szabály alkalmazása tehát egymástól függetlenül más célok mentén történik. Az Art. 17. § (9) bekezdésében szereplő bejelentési kötelezettség a pénzforgalmi számla nyitására nem kötelezett adózók közötti jogügyletekre is vonatkozik, illetve a pénzforgalmi számla nyitására nem kötelezett és a pénzforgalmi számla nyitására kötelezett adózók között megvalósult készpénzfizetésre is alkalmazni kell.

9. A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzésével és megakadályozásával kapcsolatos bejelentési szabály

9.1. E szabály alkalmazása szintén független az Art. 172. § (20f) bekezdésében szabályozott szankciótól. A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény (a továbbiakban: Pmtv.) 1. § (3) bekezdése alapján az árukereskedelmi tevékenységet folytató szolgáltató e tevékenységének körében nem fogadhat el hárommillió-hatszázezer forintot elérő vagy meghaladó összegű készpénzfizetést, kivéve ha a 33. § (4) bekezdése szerint vállalja az e törvényben a szolgáltatóra meghatározott kötelezettségeket.

9.2. A Pmtv. 33. § (4) bekezdése szerint az árukereskedelmi tevékenységet folytató szolgáltató szabályzatának a kereskedelmi hatósághoz történő benyújtásával vállalhatja az e törvény szerinti kötelezettségek teljesítését. A kereskedelmi hatóság a szabályzat jóváhagyásával egyidejűleg a szolgáltatót nyilvántartásba veszi. Kizárólag a nyilvántartásban szereplő árukereskedelmi tevékenységet folytató szolgáltató fogadhat el hárommillió-hatszázezer forintot elérő vagy meghaladó összegű készpénzfizetést.

Fentiek szerint tehát a Pmtv. az árukereskedelmi tevékenységet folytatóra (a szolgáltatást nyújtóra, termékértékesítőre) ír elő regisztrációs kötelezettséget, míg az Art. 172. § (20f) bekezdését a vevő, a kifizetést teljesítő személy tekintetében is alkalmazni kell.

Budapest, 2013. február 7.

Dr. Vida Ildikó
a Nemzeti Adó- és Vámhivatal
elnöke